

Perspectief voor particulier natuurbeheer

Een eigen positie voor particulier natuurbeheer

De bijdragen in dit themanummer laten zien dat particulier natuurbeheer, qua omvang en verscheidenheid, als een volwaardige beheervorm kan bijdragen aan het behoud en herstel van de natuur in Nederland. De kracht van het particulier natuurbeheer zit in het concept – geworteld in de streek, geënt op historisch grondgebruik en veelal met een eigen, gezonde financiële basis. Vaak lijkt de economische kant echter belangrijker dan de ecologische kant en dreigen de natuurwaarden in het gedrang te komen. Het is voor de grondeigenaar dan zoeken naar het juiste evenwicht. Ondersteuning door overheid of koepelorganisaties is daarbij belangrijk.

Vanuit de notie dat niet alle natuur in Nederland aangekocht en beheerd kan worden voor en door terreinbeherende organisaties biedt het particulier natuurbeheer een extra duurzaam natuurspectief voor veel gebieden, met name landgoederen. Een belangrijke voorwaarde is wel dat er bruggen worden geslagen met natuurorganisaties en met recreatieondernemers of andere initiatiefnemers in de streek, zodat de baten van het beheer ten volle kunnen worden benut en de natuur zich ten volle kan ontwikkelen en niet gehinderd wordt door hekken of te lage waterstanden. Het ene gebied leent zich hier meer voor dan het andere.

Wat merkt de natuur er van?

Gebleken is ook dat het particulier natuurbeheer zich uitstrekt tot alle categorieën natuur die we in Nederland kennen. De nadruk echter ligt vanouds op beheer van bossen en landerijen. Ook de meeste nieuw ontwikkelde natuurtypen liggen in het verlengde van de landbouw- of landgoedpraktijk. Toch zien we dat steeds meer particuliere beheerders zich ook gaan bezighouden met het beheer van de meer kwetsbare natuur van schraallanden, heide en moeras, natuurtypen die nodig zijn om de internationale biodiversiteitsdoelstellingen te halen. Een landelijk meetnet waarmee kan worden vastgesteld of de gewenste kwaliteit wordt bereikt is nog

niet beschikbaar maar wel in ontwikkeling. Dit is van groot belang om de effectiviteit van het beheer te kunnen volgen en te kunnen bijsturen. Projectgewijs zijn echter al successen te melden zoals u hebt kunnen lezen in dit themanummer.

Internationale dimensie

Internationaal gezien is het bijzonder dat individuele, particuliere grondeigenaren zich bezighouden met natuurbeheer. In de ons omringende landen is het natuurbeheer voorbehouden aan veelal zeer grote, specialistische beheerorganisaties zoals English nature, Natuurreservaten vzw, het Conservatoire du littoral e.d. Bovendien is daar nog steeds sprake van grote belangtegenstellingen, onder andere ook op het gebied van de landbouw en de jacht. Het doorbreken van deze tegenstellingen is belangrijk voor de beheerders, die daarvoor beter kunnen samenwerken, voor de burger, die meer toegang krijgt tot de particuliere natuurgebieden, en uiteindelijk voor de natuur zelf omdat hierdoor voor veel meer gebieden betere condities kunnen worden geschapen. Wat dat betreft is het particuliere natuurbeheer in Nederland een voorbeeld dat wellicht ook navolging in het buitenland verdient.

Ontwikkelingen

De natuurdoelen van de overheid stellen vaak wel zeer hoge eisen aan de particuliere beheerders. Het specifieke natuurbeheer is niet voor elke grondeigenaar weggelegd. Wat dat betreft is het goed dat er gespecialiseerde natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten, Staatbosbeheer en Provinciale landschappen zijn waarmee kennis kan worden uitgewisseld en waarmee in de praktijk als burens kan worden samengewerkt. Koepelorganisaties als de Unie van Bosgroepen spelen een belangrijke rol in advisering en ondersteuning van de particulier, met name in complexe natuurgebieden. Zo wordt er ook gewerkt aan de training en certificering van de particuliere natuurbeheerders. Van belang is dat overheid, natuurorganisaties en particuliere grondeigenaren hierbij samen optrekken, zowel op het vlak van beheer als op het vlak van monitoring en educatie. Als de particuliere natuurbeheerders en de

natuurorganisaties elkaar op een constructieve wijze blijven uitdagen én blijven steunen zal de natuur daar beter van worden.

Bezuiniging

Onder het kabinet Rutte is de subsidie op het natuurbeheer verlaagd. Daardoor wordt nog maar ca. 75% in plaats van 84% van de kosten voor het specifieke natuurbeheer gesubsidieerd. Deze bezuiniging op het natuurbeheer treft de kleine particuliere natuurbeheerder even hard als de grote, professionele natuurorganisatie. Vaak zijn door de overheid verwachtingen gewekt en zijn door de beheerder al investeringen in natuurontwikkeling gedaan die niet langer financieel worden gecompenseerd en dus als verliespost moeten worden geboekt. Behoud van ontwikkelingsruimte en behoud van een kostendekkend subsidieniveau op langere termijn is dan ook belangrijk voor een effectief particulier natuurbeheer. Het Lente-akkoord, waarin het kabinet en een meerderheid van de Tweede Kamer hebben besloten dat de bezuinigingen op natuurbeheer worden teruggedraaid, is een positief signaal, maar deze lijn moet dan wel worden voortgetrokken naar de toekomst.

De themaredactie:

Drs. P.J. van der Reest
Grote sternstraat 72
4332 DT Middelburg
pvr@zeeland.nl

Ir. M.F.F.W. Jans
Unie van Bosgroepen
Postbus 8187
6710 AD Ede
r.jans@bosgroepen.nl

Dr. ir. M.E. Sanders
Alterra WageningenUR
Postbus 47
6700 AA Wageningen
marlies.sanders@wur.nl

Drs. H.L. Schimmel-ten Kate
De Levende Natuur
Lekkumerweg 87
9081 AK Lekkum
redactie@delevendenatuur.nl